

Forsendur nýtingaráætlunar

Yfirlit yfir gögn

5. apríl 2019

ATA

A1321-002-U02

Breyting frá fyrri útgáfu, dags. 7. maí 2018, felst í því að sveitarfélagamörk milli Fjarðabyggðar og Breiðdalshrepps hafa verið fjarlægð af skýringarmyndum í kjölfar sameiningar sveitarfélaganna.

EFNISYFIRLIT

Inngangur	4
Gögn	5
Eignir og mörk	5
Landhæð og dýpi	6
Landnotkun	7
Siglingar	8
Efnistaka	9
Fiskeldi	10
Náttúra	11
Útivist og ferðapjónusta	12
Fjarskipti og rafmagn	13
Önnur gögn	13
Húsnæði	14
Íbúðir	14

Inngangur

Í fjórðum Fjarðabyggðar eru vaxandi umsvif og fjölbreytt nýting auðlinda. Um er að ræða athafnir ólíkra aðila á grunni margvíslegra lagaheimilda og undir umsjón ýmissa stofnana. Af þessu leiðir að nokkuð erfitt er að ná góðri yfirsýn yfir þá hagsmuni sem hér er um að ræða, bæði á hafssvæðunum sjálfum og vegna áhrifa á starfsemi á landi, búsetu og lífsgæði. Sérstaklega hefur ör þróun í fiskeldi á undanförunum misserum gert þörfina fyrir yfirsýn brýna.

Fjarðabyggð hyggst móta áætlun um nýtingu fjarðanna í sveitarfélaginu og taka þannig frumkvæði í því að hafa áhrif á framvinduna á grunni vandaðrar greiningar og samráðs við hagsmunaaðila. Fyrsta skref í mótun slíkrar áætlunar er forsendugreining sú sem hér birtist en að stofni til felur hún í sér samantekt á tiltækum upplýsingum um hvaðeina sem kann að skipta máli í þessu sambandi.

Eðli málsins samkvæmt eru upplýsingarnar að verulegu leyti landfræðilegs eðlis og því eðlilegt að setja þær fram á kortum og vefsíða. Á hinn bóginn er ljóst að ákvörðun um tiltekna nýtingu þarf að byggjast á ítarlegri gögnum en hér eru sett fram, t.d. rannsóknir á burðarþoli fjarða fyrir fiskeldi og á setlögum fyrir efnistöku.

Hér á eftir er farið yfir helstu flokka þeirra upplýsinga sem safnast hafa og hvernig þær geta komið að notum við áætlanagerðina. Gögnin eru afhent sérstaklega í landupplýsingaskrá til frekari nýtingar við áætlanagerðina.

Efnistaka við Eyri í Reyðarfirði

Gögn

Hér er sett fram yfirlit yfir upplýsingarnar eftir þemaflökkum. Mynd til hliðar sýnir gróflega landfræðilega dreifingu en auðveldara er að glöggva sig á einstökum atriðum á stærri kortum og í vefsíðu.

Eignir og mörk

Staðarmörk sveitarfélaga eru skilgreind í 1. mgr. 4. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011:

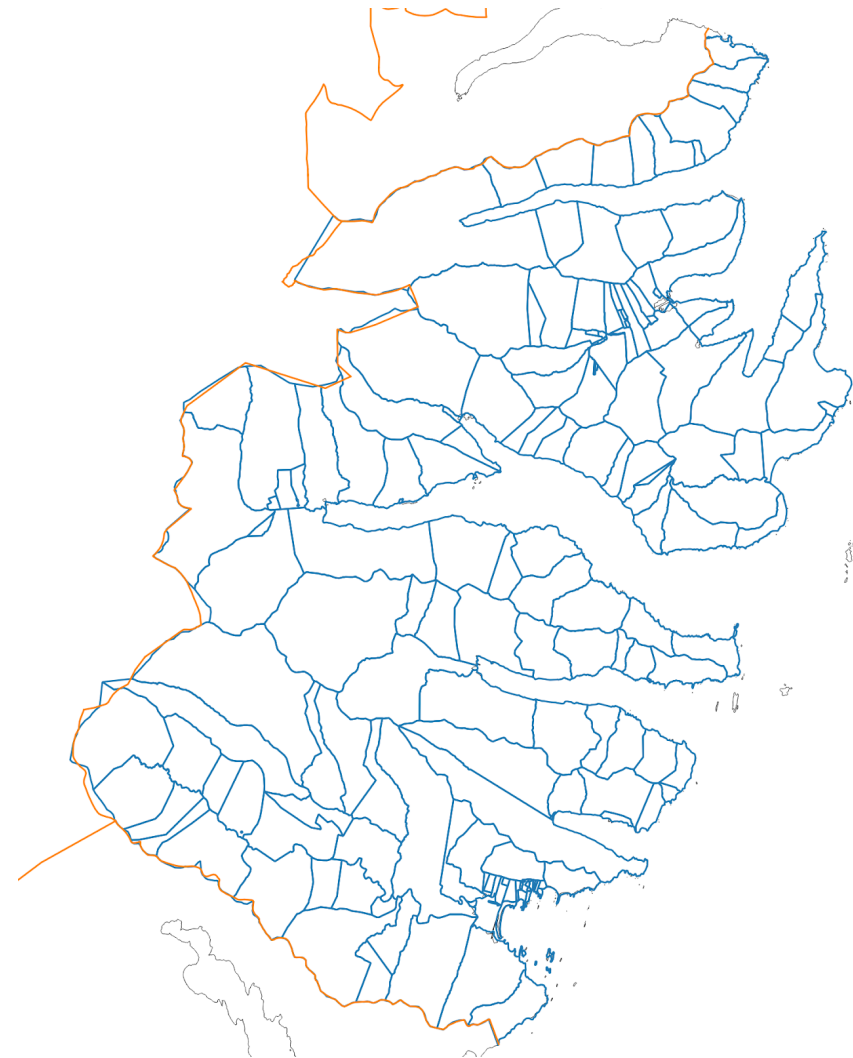
Sveitarfélög hafa ákveðin staðarmörk sem ráðast af útmerkjum þeirra fasteigna, þ.m.t. þjóðlendna, sem innan þeirra liggja.

Útmörk jarða til sjávar miðast hins vegar við netlög, þ.e. “vatnsbotn 115 metra út frá bakka stöðuvatns sem landareign liggur að, svo og sjávarbotn 115 metra út frá stórstraumsfjöruborði landareignar” (jarðalög, nr. 81/2004).

Stórstraumsfjöruborð hefur ekki verið kortlagt fyrir landið og er því ekki hægt að draga sveitarfélagamörk til sjávar á áreiðanlegan hátt. Í gögnum þessarar forsendugreiningar eru mörkin dregin 115 metrum utan við strandlínu, skv. gögnum Landmælinga Íslands.

Mörk landeigna eru fengin úr gagnasafninu Nytjaland frá 2006 en setja þarf fyrirvara um áreiðanleika þeirra. Jarðir í eigu ríkisins og sveitarfélagsins eru merktar sérstaklega.

Vegna ónákvæmni af ýmsum ástæðum er ekki fullt samræmi milli gagnanna.

Sveitarfélagamörk sýnd með gulri línu og mörk jarða (Nytjaland 2006) með bláum línum.

Landhæð og dýpi

Hjá Landmælingum Íslands liggur fyrir landhæðarlíkan með 10 metra upplausn (lárétt) sem nota má fyrir margvíslegar greiningar, t.d. á sýnileika og sjónlínnum. Slíkt líkan er einnig notað til að gefa tilfinningu fyrir landslagi á grunnkorti.

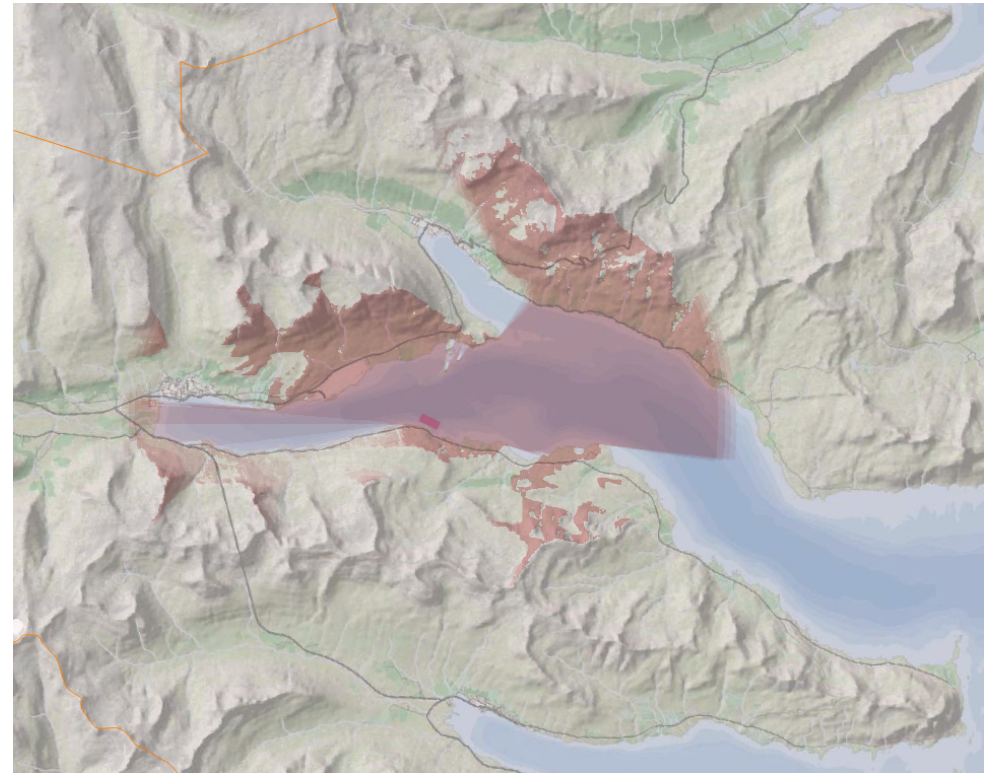
Dýpislínur eru byggðar á fjölgeisla-mælingum frá Sjómælingasviði Landhelgisgæslu Íslands.

Hafa þarf í huga að dýpi er miðað við stórstraumsfjöruborð en hæð á landi er miðuð við meðalsjávarstöðu.

Dýpi ræður miklu um það hvaða auðlindir sjávar er hægt að nýta á hverjum stað. Þannig ná t.d. innlend sanddæluskip mest niður á 40 metra dýpi og lengra verður því ekki seilst í efnistöku.

Nákvæm botnmynd getur gefið hugmyndir um það hvar finna megi setlög á sjávarbotni.

Með rastagögnum yfir hæð og dýpi má gera þrívíddarmyndir af landslagi ofansjávar og neðan.

Dæmi um sýnileikagreiningu fiskeldissvæðis á grunni landhæðarlíkans. Svæði með rauðbrúnni skyggingu sýna hvaðan fiskeldissvæðið Hjálmeysvæðið sést. Gera má ráð fyrir að við gerð nýtingaráætlunar verði metin áhrif valkosta m.a. með þessum hætti.

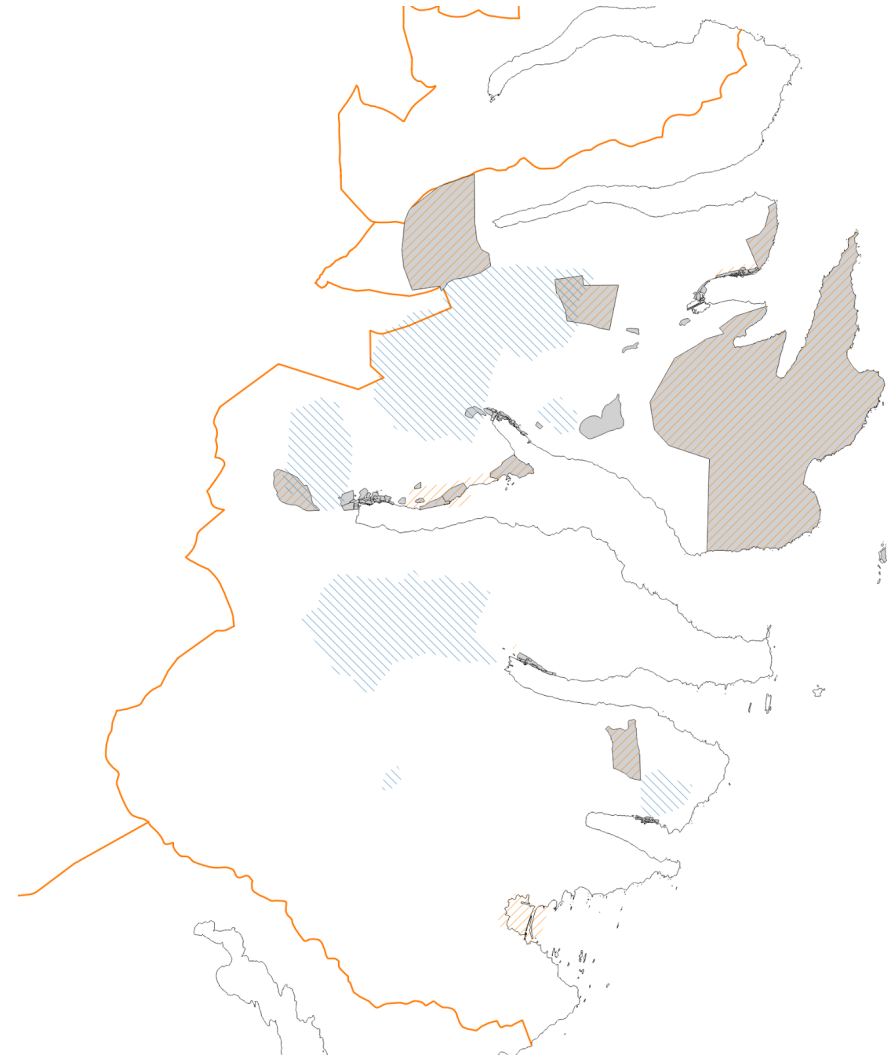
Landnotkun

Landnotkun er stýrt fyrst og fremst með skipulagsákvörðunum og náttúruverndarákvæðum. Skipulag er sett fram á uppdrætti og í greinargerð og má finna staðfest skipulagsgögn allra skipulagsáætlana á [skipulagsvefsjá](#). Í gagnasafni þessarar forsendugreiningar eru afmarkanir landnotkunarreita í aðalskipulagi annarra en landbúnaðar og óbyggðra svæða og gróf afmörkun deiliskipulagssvæða. Langflestir reitir af þessu tagi eru í eða við þéttbýliskjarnana.

Þótt skipulagsvald sveitarfélagsins nái aðeins að netlögum til sjávar má gera ráð fyrir því að við leyfisveitingar fyrir starfsemi á fjörðunum hljóti markviss stefna um landnotkun innan netlaga að skipta máli. Þannig getur t.d. stefna um útivist á opnum svæðum byggst á forsendu um tiltekna náttúruupplifun sem nýting eða framkvæmdir á fjörðunum getur haft áhrif á. Að sama skapi getur stefna um þróun lífríkis og/eða nýtingu innan netlaga verið háð nýtingu utan þeirra. Nýtingaráætlun getur birst að hluta í skipulagsákvæðum af þessu tagi við endurskoðun aðalskipulags.

Náttúruverndarsvæði eru sýnd með afmörkunum samkvæmt landupplýsinga-gögnum sem tiltæk eru. Misjafnt getur verið hversu formleg sú afmörkun er því oft er um að ræða túlkun á texta sem fram kemur í skilgreiningu svæðanna. Verið er að uppfæra gögn um náttúruverndarsvæði í samræmi við ákvæði náttúruverndarlaga nr. 60/2013.

Vatnsverndarsvæði eru sýnd hér til hliðar með blárri skástríkun. Þau eru hluti af aðalskipulagi en dregin fram sem sérstakt gagnasett.

Svæði önnur en landbúnaðarsvæði og óbyggð svæði, með afmörkuð skipulags- eða náttúruverndarákvæði (skipulagsgreiti fyrir fyrrum Breiðdalshrepp vantar).

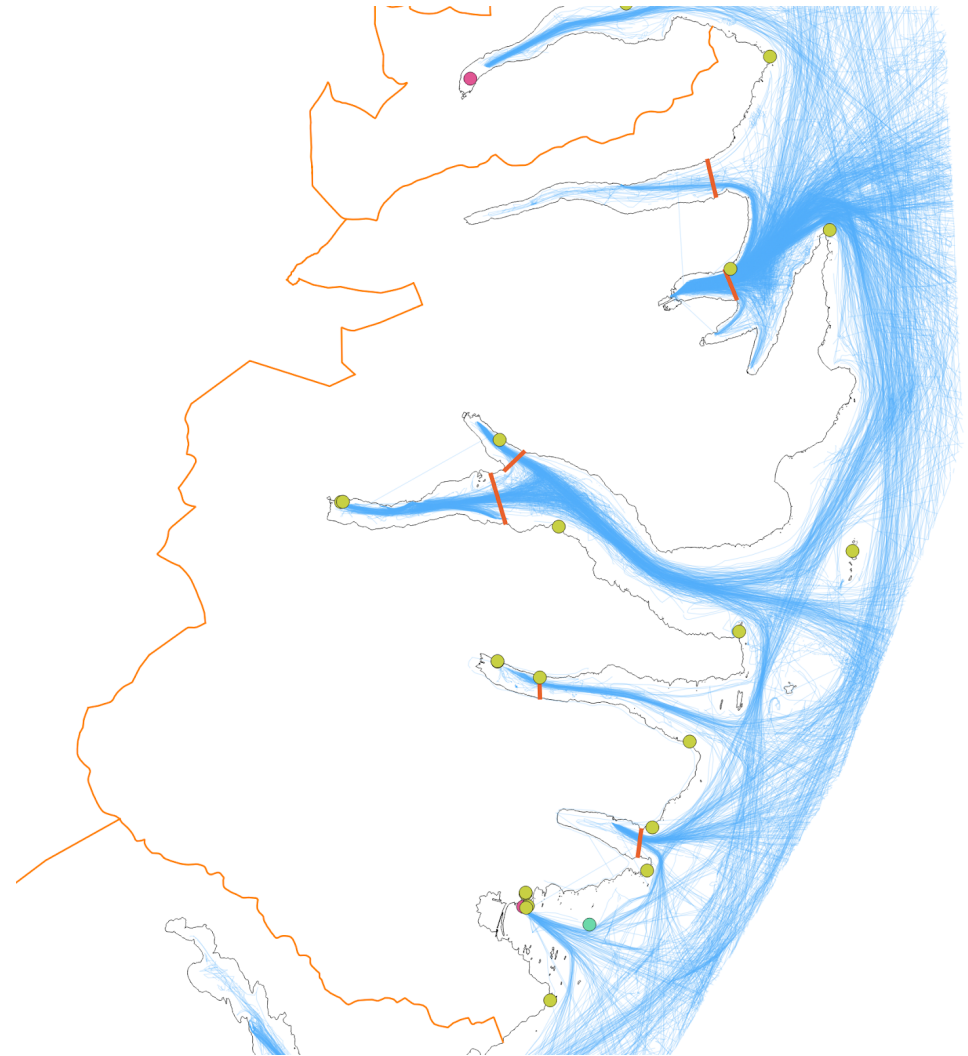
Siglingar

Til þess að fá yfirsýn yfir siglingar skipa um firðina voru fengin gögn um siglingar undanfarinna fjögurra ára frá Vaktstöð siglinga, skv. heimild frá Landhelgisgæslu Íslands. Ferlarnir mynda skýr "búnt" sem sýna hvar siglt hefur verið.

Mörk hafnasvæða skv. hafnareglugerð koma fram með beinum línum sem dregnar eru yfir firðina þvera.

Vítar, sjómerki og dufl eru sýnd á myndinni til hliðar með punktum.

Náttúrulegar hafnir, sem nýttar voru til útræðis, voru færðar inn skv. upplýsingum frá umhverfisfulltrúa.

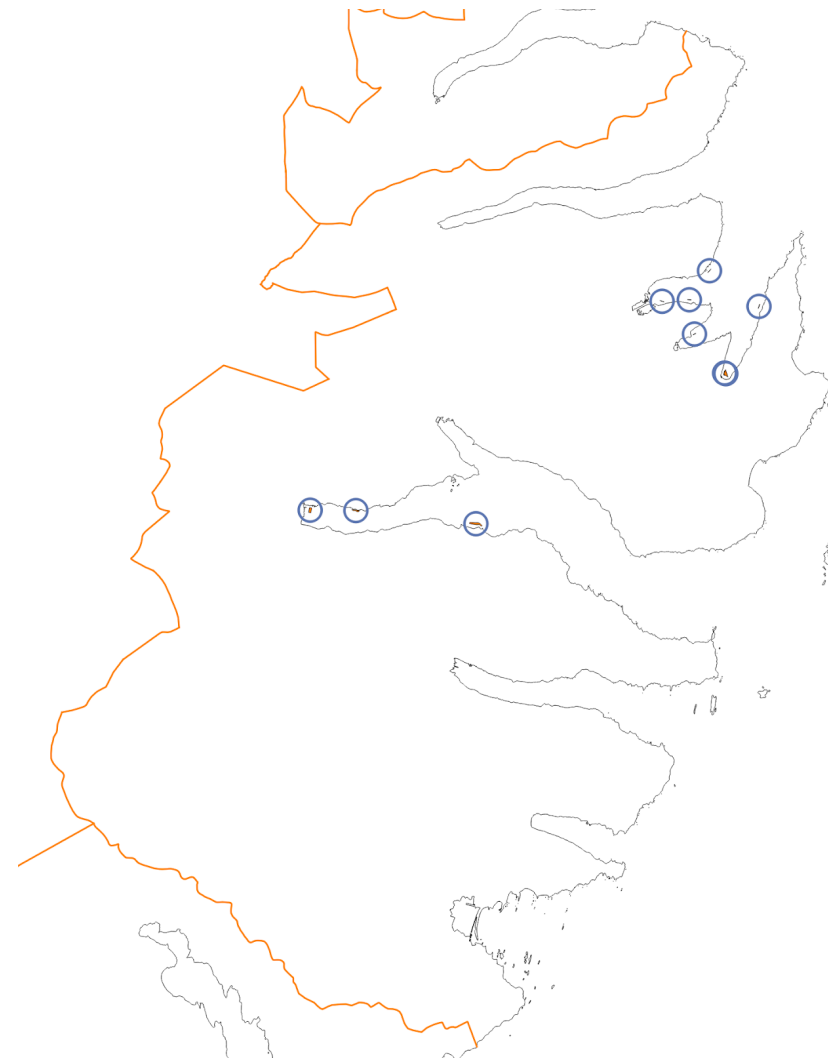
Siglingarleiðir, afmörkun hafnasvæða, vítar, sjómerki og dufl.

Efnistaka

Á nokkrum stöðum hefur verið tekið efni af sjávarbotni eða slík efnistaka fyrirhuguð. Sóst er eftir fíngerðu efni úr setlögum við ströndina. Auðveldast er að nálgast efni á innan við 25 metra dýpi en stærstu sanddæluskip geta dælt upp af 40 metra dýpi.

Setþykkt hefur verið mæld í botni Hellisfjarðar og Viðfjarðar og við Eyri og Ljósá í Reyðarfirði, til að kanna hvort þar væri hagkvæmt að taka efni. Gögn þykkt botnsets skv. þessum mælingum eru hluti af gagnasafninu. Einnig koma fram afmarkanir svæða þar sem efnistaka hefur verið heimiluð.

Orkustofnun veitir leyfi fyrir efnistöku af sjávarbotni utan netlaga en sveitarfélagið innan netlaga.

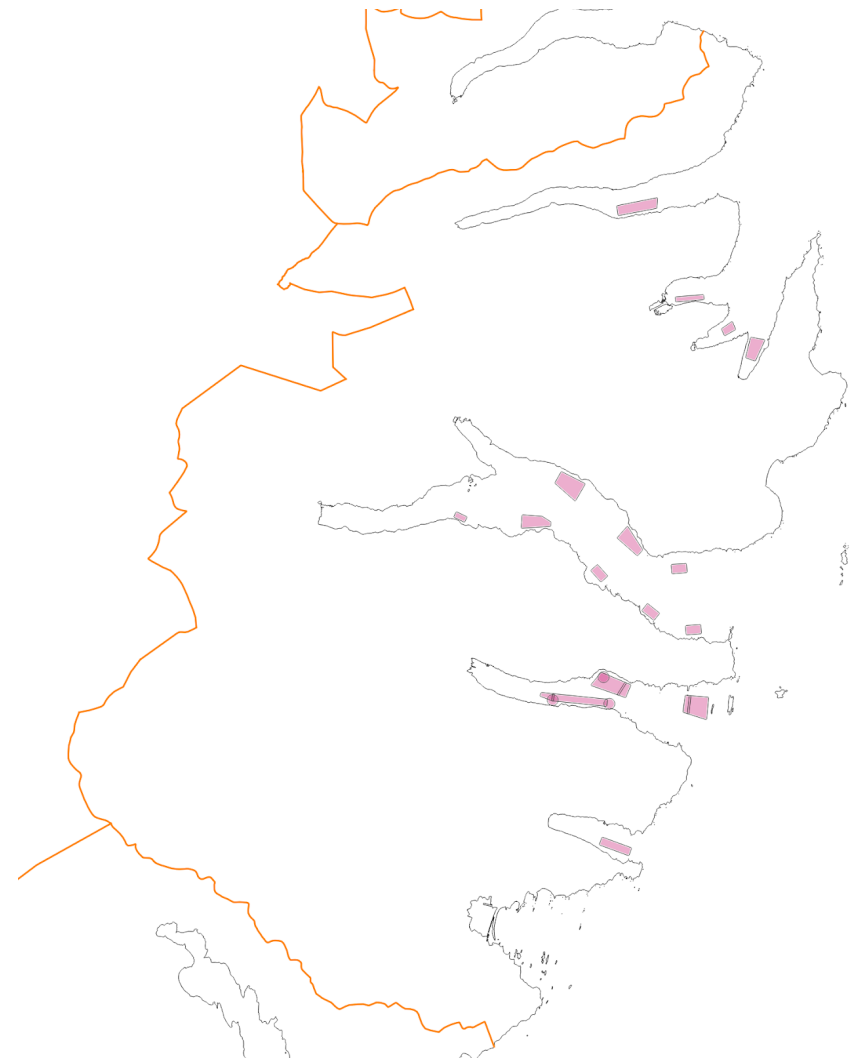
Efnistökusvæði með leyfi í gildi, í umsókn eða úr gildi fallin.

Fiskeldi

Teknar hafa verið saman upplýsingar um fiskeldissvæði samkvæmt þegar útgefnum leyfum og leyfisumsóknum.

Fiskeldissvæðin eru hnittsett í starfsleyfum og gera má ráð fyrir að stagfestur fyrir fiskeldiskvíar nái út fyrir hina hnittsettu afmörkun. Afmörkun jaðarsvæða og botnfestusvæða kemur fram.

Skráð er heimilað eða umsótt magn og nafn leyfishafa eða umsækjanda.

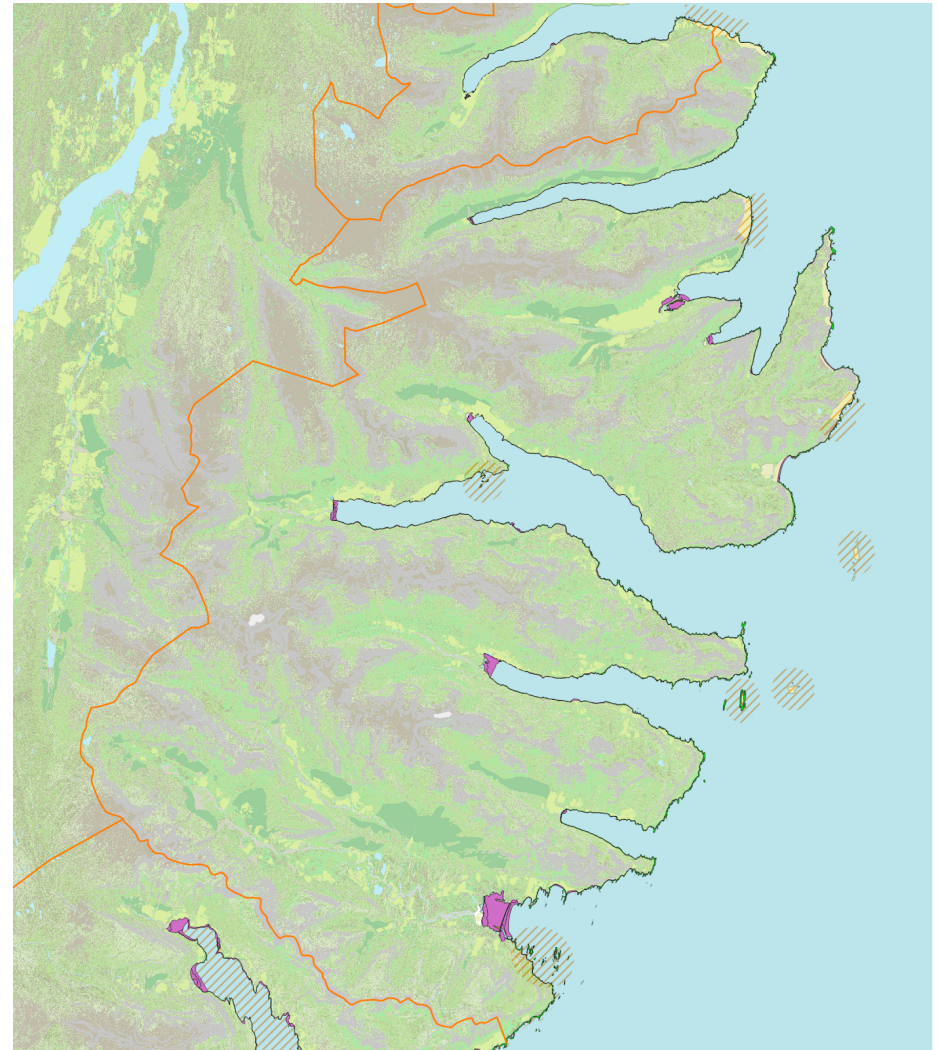
Fiskeldissvæði

Náttúra

Vorið 2017 gaf Náttúrufræðistofnun Íslands út gögn í hárri upplausn þar sem vistgerðir eru greindar m.a. út frá gervitunglamyndum og loftmyndum. Gögnin sýna um 100 mismunandi vistgerðir sem fall undir 14 mismunandi vistlendi. Fyrir gagnasafn nýtingaráætlunarinnar hefur gríðarstór gagnaskrá sem stofnunin dreifir fyrir landið allt verið klippt þannig að hún nái yfir Fjarðabyggð og næsta nágreppi. Einnig var útbúin skrá þar sem skiptingin í vistlendi kemur fram.

Frá Náttúrufræðistofnun koma einnig gögn um fjöruvistgerðir og mikilvæg fuglasvæði.

Frá sýslumanni koma upplýsingar um æðarvörp og sveitarfélagið skráði sjálft staðsetningu ósa veiðiáa.

Vistlendi, fjöruvistgerðir og fuglasvæði.

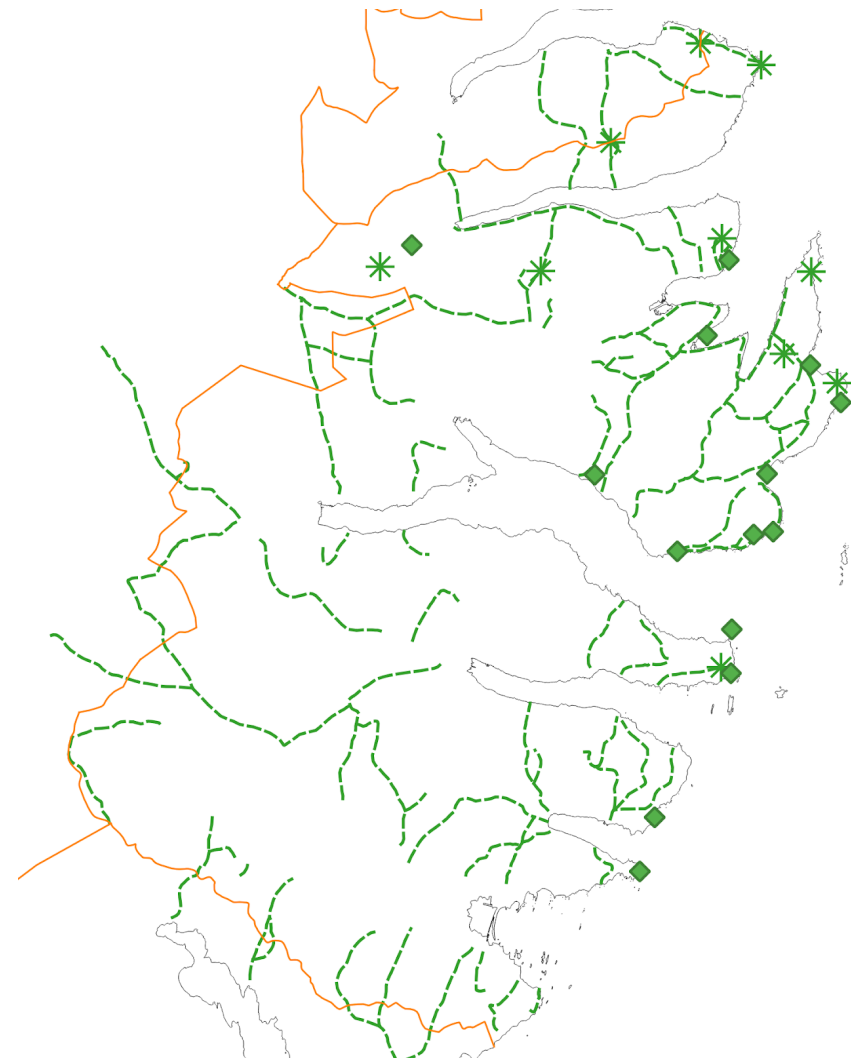
Útivist og ferðapjónusta

Hér er um að ræða staði og leiðir sem ætla má að geti vegið þungt í upplifun og frásögn af sögu og náttúru svæðisins. Miklu nákvæmari upplýsingar má finna í ýmsum heimildum, t.d. í árbókum Ferðafélags Íslands fyrir árin 2002 og 2005 sem Hjörleifur Guttormsson ritaði.

Margar áhugaverðar gönguleiðir eru í Fjarðabyggð og hafa þær verið skilgreindar og kortlagðar af Ferðafélagi fjarðamanna. Einnig eru tilgreindir útsýnisstaðir.

Staðir, sem af einhverjum ástæðum teljast áhugaverðir viðkomustaðir, eru merktir. Þar getur verið um að ræða menningarminjar, sérstöðu í náttúrufari eða hvað annað sem er og gerir staðinn áhugaverðan.

Þjónustuaðilar í ferðapjónustu eru sýndir skv. gögnum frá Ferðamálastofu.

Áhugaverðir viðkomustaðir (tíglar), útsýnisstaðir (stjörnur) og gönguleiðir.

Fjarskipti og rafmagn

Fjarskipti eru mikilvæg vegna öryggis en í auknum mæli fyrir gagnaflutning sem fylgir margskonar starfsemi, umhverfisvöktun, leiðsögn ofl.

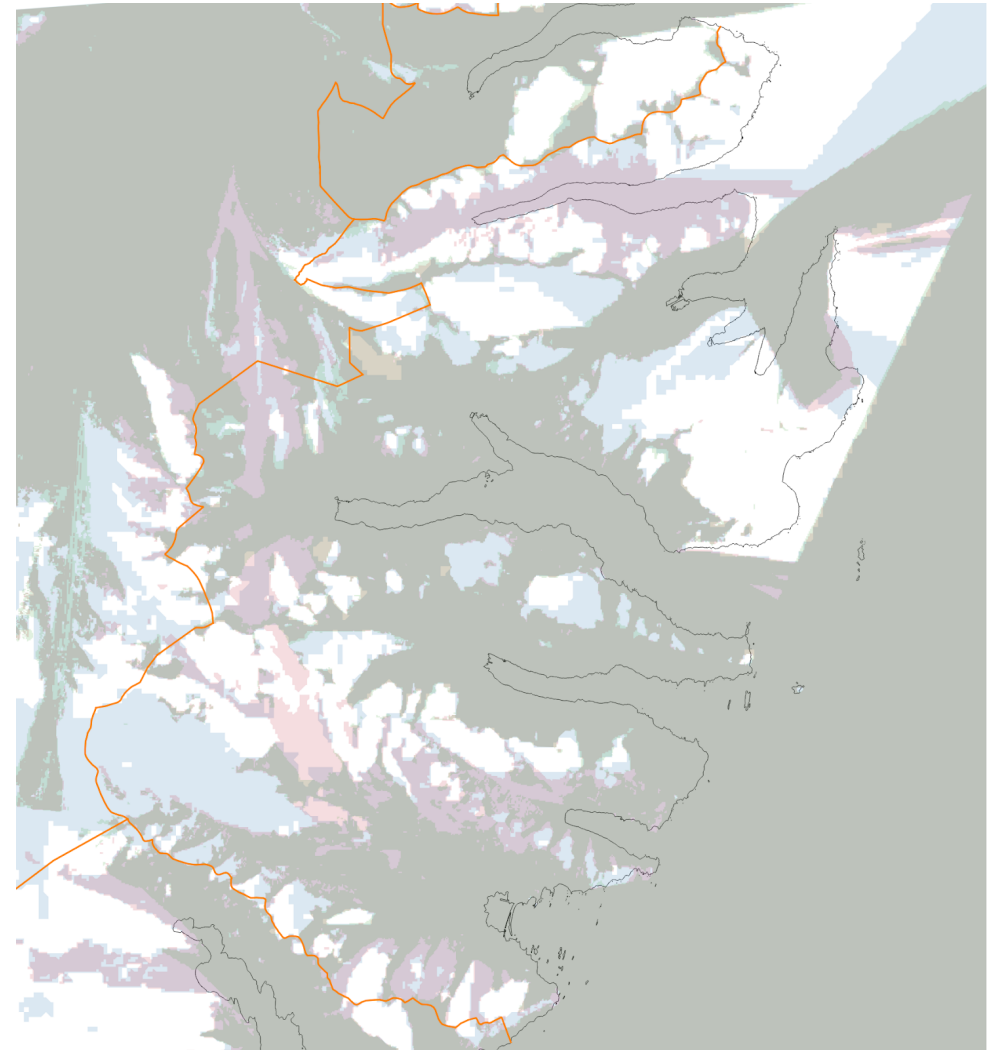
Fengin voru gögn um útbreiðslu farneta frá Póst- og fjarskiptastofnun.

Sýndar eru flutningslínur og dreifikerfi raforku frá Landsneti og Rarik.

Önnur gögn

Ýmis önnur gögn hafa verið tekin inn í safnið:

- ☐ Staðsetning veðurathugunarstöðva
- ☐ Þynningarsvæði við álverið
- ☐ Helstu útrásir fráveitu

Útbreiðsla farneta

Húsnæði

Íbúðir

Húsnæði er tekið fyrir hér án þess að það komi sérstaklega fram í gagnasöfnuninni því nýtingaráform, t.d. í fiskeldi geta haft áhrif á og jafnvel ráðist að nokkru leyti af framboði á húsnæði. Gögn um afmörkun skipulagsreita geta þó gefið til kynna hvar deiliskipulag liggur fyrir á svæðum sem ekki eru fullbyggð. Þar má búast við að lóðir séu fyrir hendi, sjá t.d. á myndinni hér til hægri.

Nýting á borð við fiskeldi getur hafist tiltölulega fljótlega eftir að leyfi er veitt og þá þörf á starfsfólki og hugsanlega iðnaðarhúsnæði. Á hinn bóginn er ekki tryggt að unnið sé úr hráefni eða starfsfólk búi í sama firði og nýtingin fer fram. Þannig getur húsnæðisframboð í nágrannasveitarfélögum líka skipt máli.

Skv. upplýsingum sem fram koma í drögum að húsnæðisstefnu frá sumrinu 2017 og byggja á greiningu Capacent, er um 20% íbúða í Fjarðabyggð leiguíbúðir og voru þá 27 íbúðir leigufélaga tómar. Hlutfall leiguhúsnæðis er hæst á Reyðarfirði, um 40%.

Í Fjarðabyggð eru 152 lóðir tilbúnar til úthlutunar og byggingar þ.e. götur hafa verið lagðar og allar nauðsynlegar tengingar eru fyrir hendi, í öllum byggðarkjörnum. Á þessum lóðum er hægt að byggja 182 íbúðir, þar af um $\frac{2}{3}$ í einbýlishúsum. Vísbendingar eru um að eftirspurn kalli á hærra hlutfall smærri íbúða, t.d. í raðhúsum og fjölbýli. Markaðsbrestur, sem felst í því að söluverð er undir byggingarkostnaði, kallar á að í deiliskipulagi sé gert ráð fyrir sem hagkvæmustum húsgæðum. Komi fram nýtingaráform sem ýta undir byggingu nýs húsnæðis er eðlilegt að byggingaraðilar leitist við að minnka áhættu með því að byggja íbúðir af þeim stærðum og gerðum sem eru hagkvæmastar og seljanlegastar.

Aðalskipulagsreitir afmarkaðir með svörtum útlínum og mörk deiliskipulags sýnd með rauðri línu og ljósrauðri skyggingu.

Nánnar tiltekið skiptast lausar lóðir, tilbúnnar til úthlutunar og byggingar, á byggðakjarnana sem hér segir :

	Einbýli	Par- og raðhús	Fjölbýli	Alls
Neskaupstaður	6	0	0	6
Eskifjörður	12	18	0	30
Reyðarfjörður	55	27	8	90
Fáskrúðsfjörður	33	8	0	41
Stöðvarfjörður	15	0	0	15
Alls	121	53	8	182

Ef nýtingaráætlun gerir ráð fyrir starfsemi sem kallar á að starfsfólk flytjist til byggðakjarna sveitarfélagsins gæti verið rétt að breyta deiliskipulagi þegar skipulagðra byggingasvæða þannig að þau geri ráð fyrir hentugri húsagerðum.